

Вернер Вайденфелд

професор по политология в Мюнхен:

ЕС не може да си позволи просто да погарява пари

В последно време зачестиха признанията от европейски представители, че България твърде рано е била приета в ЕС. Преди дни и председателят на Европейската комисия Жозе Барозу заяви в писмо до премиера Станишев, че в ЕС има „умора от помагане“ на България. Един от авторитетните и влиятелни учени в Европа, който открито говори за българското присъединяване като за грешка, е проф. д-р Вернер Вайденфелд, преподавател по политология в Мюнхенския университет. Вайденфелд управлява Центъра за приложни политически изследвания в Мюнхен и членува в редица престижни организации като Европейската академия на науките в Страсбург, научния съвет на Центъра за стратегически и международни изследвания във Вашингтон, асоцииран член е на Римския клуб, бил е и в управителния съвет на фондация „Бертелсман“.

Интервюто взе Драгомир Иванов | dragomiri@dnevnik.bg

Професор Вайденфелд, в интервю за руската агенция „Регнум“ в средата на март казахте, че присъединяването на България и Румъния към ЕС през 2007 г. е било голяма грешка. Какво се оказа погрешно с европейското членство на България?

- Генерално решението България да бъде приета в ЕС беше, разбира се, правилно, но дойде прибрзано. То беше взето най-вече по политически причини, като награда за стабилността на страната през 90-те години. Проблемът се оказа във факта да приемеш една държава в ЕС, без преди това стриктно да настояваш тя да спазва критериите за членство. Резултатът е, че днес ЕС много повече внимава страните от Западните Балкани да изпълняват критериите. В голяма степен това е свързано и с умората от разширяването вътре в ЕС.

Българското правителство демонстрира нежелание да спазва европейските правила, което принуди ЕС да замрази субсидии за над 500 млн. евро. Какви инструменти остават още в ръцете на Брюксел, за да вкара София в правия път?

- Прилагането на други инструменти няма особено голям смисъл. България сама трябва да следи спазването на правилата. В сегашната ситуация ЕС не е готов да прави още отстъпки по този въпрос.

Но тъкмо предвид разрастването на финансовата криза подтикът за българските власти би трябвало да е достатъчен, за да вземат съответните мерки.

България си позволи да губи европейски пари точно когато и тя започва да усеща първите силни удари от кризата. Доколко рисковано е това?

- В момента ЕС не може да си позволи просто да подарява пари. В случая с България нека го кажем така: Или вземате парите, или ги оставяте. Ако София не е готова да изпълни европейските изисквания, средствата ще продължат да бъдат блокирани. В сегашния момент всяко правителство трябва да обръща още по-голямо внимание на собствената си отговорност.

Колко силно кризата ще засегне Източна Европа?

- Повечето източноевропейски държави ще бъдат тежко засегнати от кризата. Намаленото потребление в Западна Европа оказва директно въздействие върху икономиката и в източноевропейските страни. Над половината от произведените стоки в Полша например се изнасят за Западна Европа. При чуждестранните инвестиции Полша също е силно зависима от Запада. Но все пак не трябва да се гледа само еднозначно. Вече цари висока степен на взаимосвързаност между из-

Разрастването на финансовата криза трябва да е достатъчен стимул за българските власти, за да вземат мерки относно еврофондовете

Спасителни планове за отделни държави са необходими, но много по-добре е да се обяви единна стратегия за ЕС

точно- и западноевропейските икономики, така че въздействието от една криза е взаимно. Също както нарастващото благоденствие в Източна Европа създаде нови пазари за западноевропейската продукция, така и кризата срива икономическия ръст на изток и на запад.

Трябва ли ЕС да прегодстави извънредна помощ за източноевропейските държави?

- Струва ми се важно да го направи. Ако една или повече страни от Източна Европа банкрутират, това би отприщило верижна реакция. Източноевропейските държавни облигации бяха закупени основно от западноевропейските банки и застрахователни дружества. Осо-

ефективна стратегия“, писахте наскоро в статия във в. „Зюддойче цайтунг“, в която критикувахте най-вече стремежа към национални решения. Колко голяма е „смыслева безпомощност“ в съюза и въобще виждате ли положителни стъпки от висшата политика?

- Срещата на върха от 19-20 март беше стъпка в правилната политика. Резултатите обаче бяха помрачени от успешния вот на недоверие срещу чешкото правителство. Действително това не е първото председателство на ЕС, което е съборено по време на мандата си в собствената си страна. Но тъкмо във време на криза с подобен мащаб, каквато изживяваме в момента, е важно да имаме силно ръководство на ЕС. Не само председателството се намира в слаба позиция. Председателят на Европейската комисия Жозе Барозу например няма да бъде безрезервно подкрепен за втори мандат от всички лидери в ЕС. А тъкмо сега ЕС се нуждае от силна личност с визия от калибъра на Жак Делор.

Протекционизъм в тези дни е омразна дума, но в същото време все повече правителства срещат трудности при спасяването на значими компании, например „Опел“ в Германия (застрашена от фалит заради проблемите на концерн майка „Дженеръл мотърс“ в САЩ). Канцлерът Меркел от-

хвърли привилегировано третиране на автомобилния производител, но по-късно изпрати министъра на икономиката Цу Гутенберг за разговори в САЩ. Доколко държавата може да се намесва в подобни случаи?

- Преди всичко госпожа Меркел е права, когато отхвърля привилегированото отношение към автомобилните компании, защото иначе би било много трудно да се обясни защо едно работното място в автоиндустрията повече си струва да бъде спасено, отколкото например в строителството. Но все пак трябва да бъде намерено решение за „Опел“, тъй като автомобилостроенето е един от най-важните браншове не само в Германия, но и в Източна Европа. В Чехия автомобилната индустрия реализира близо една пета от вътрешния продукт, а само „Фолксваген“ допринася за 10% от вътрешния продукт на Словакия. От тази гледна точка е правилно и е част от задачите на един икономически министър да сондира и разработва решения. Германската държава вероятно няма да придобие „Опел“. Мислими са обаче временни, както и ограничени по обхват мерки за стабилизиране на компанията, за да стане тя по-атрактивна за чужди инвеститори. Също така е възможно да се отпусне и държавна гаранция за кредит за нов инвеститор.

„ЕС се омотава във финансовата криза и няма никой, който да развие